

Een wild medium

Aquareel is onbetwist het medium van mijn keuze. Ik kan het niet beter omschrijven dan als wild of woest, met een geheel eigen wil. Veel meesterlijke aquarellen, zelfs van de beste kunstenaars, zijn toevallig ontstaan. Daarmee bedoel ik dat sommige dingen ‘vanzelf gaan’ ook al beheers je de technieken nog zo goed. En dat is het mooie van dit medium.

Om beter te leren aquarelleren moet je je richten op de volgende aspecten:

- Licht en schaduw: dit principe ligt aan de basis van elke vorm van beeldende kunst. Door je te focussen op het vastleggen van lichte en donkere elementen breng je de vorm beter over. Als de licht- en schaduwpartijen op een schilderij goed zijn, hoef je alleen de details nog maar toe te voegen.
- Verf-waterverhouding: er is geen volstrekt goede of foute verhouding. Naarmate je zelfvertrouwen toeneemt, krijg je meer gevoel voor de juiste verf-waterverhouding voor de verschillende vlakken. De algemene regel is dat hoe meer water je gebruikt, hoe lichter de kleur wordt.
- Kleur: kleur zal de sfeer van je schilderij versterken en brengt ook eenheid in ingewikkelder composities. Bij aquarelverf droogt de verf meestal lichter op dan dat hij er nat uitziet, dus houd daar bij het schilderen rekening mee.

VOLMAAKTE ONVOLMAAKTHEID

Perfectie is saai; het is gekunsteld en vaak karakterloos. De charme van een spontane, onvolmaakte schets zal vaak groter zijn dan die van het volmaakte, bijgeschaafde eindproduct. Tijdens het aquarelleren is het normaal dat niet alles volgens plan verloopt, en zelfs de meest ervaren kunstenaar kan tijdens het schilderen tegen problemen aanlopen. Accepteer de kleine imperfecties die er nu eenmaal altijd zullen zijn – een druppel water die op de verkeerde plek belandt of verf die in ongewenste richting uitloopt.

Probeer geen oordeel te vellen over je aquarel voordat hij klaar is: de meeste doorlopen een lelijke-eendjesfase en worden beter met een paar extra lagen verf. Een enkele keer zul je je aquarel verpesten. Dat is een goed moment om aan een nieuwe aquarel te beginnen en de oude zo snel mogelijk te vergeten.

TIJD OM TE SCHILDEREN

Tegenwoordig lijkt iedereen te kampen met tijdgebrek. Als ik tijd vrijmaak om te schilderen, vooral wanneer ik dat niet voor commerciële doeleinden doe, beschouw ik het als een vorm van *self-care* of *me-time*. Dingen maken met je handen is goed om zorgen te laten varen en stress te verminderen.

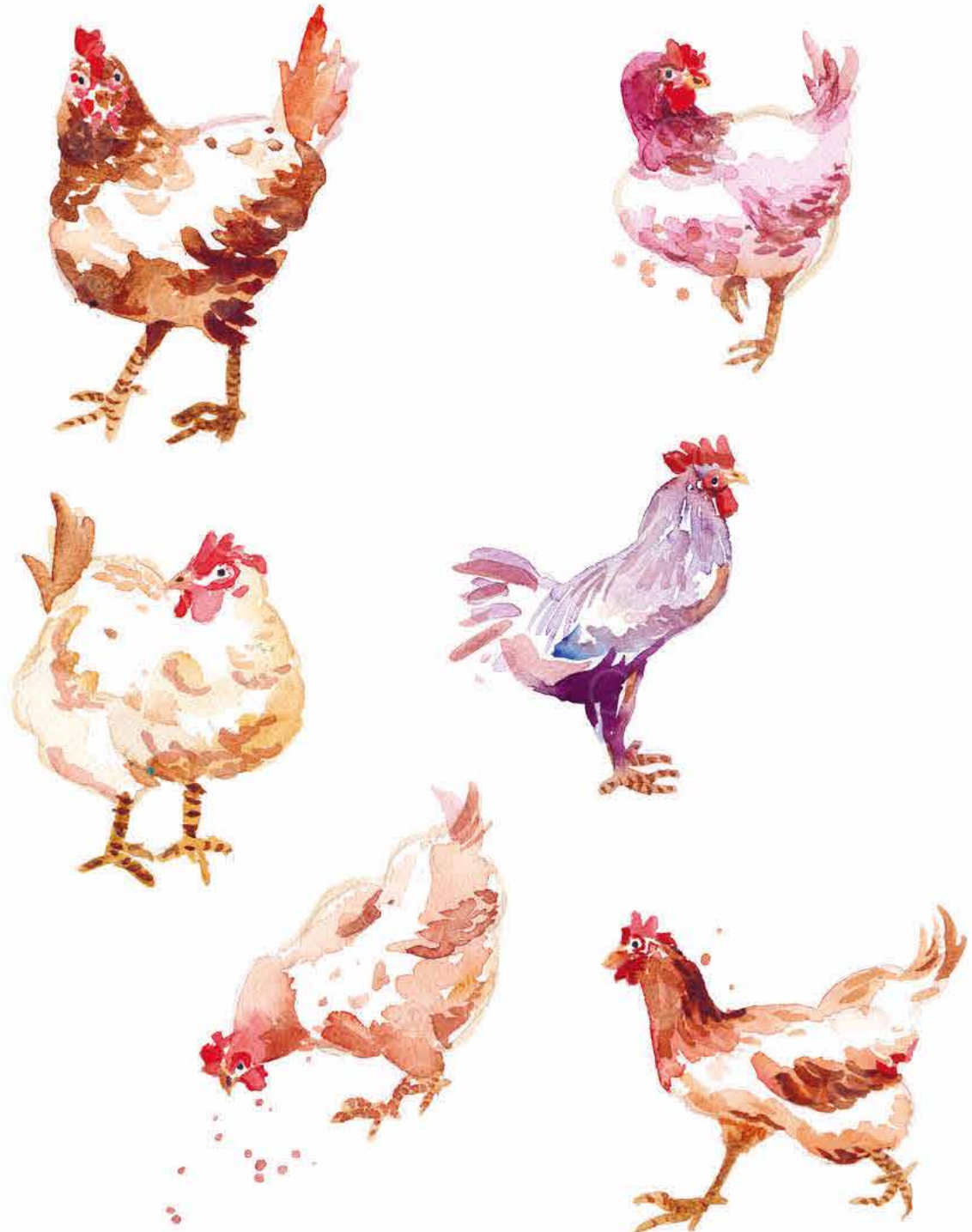
Als je een tijdje schildert, word je vanzelf beter en zal het schilderen veel bevrediging geven. Begin aan een schetsboek. Als het schetsboek vol is, vergelijk je de laatste bladzijden met de eerste; je zult zien dat je ongemerkt stukken beter bent geworden.

Beginnen met aquarelleren

Toen ik begon met aquarelleren gebruikte ik maar weinig spullen. Ik had een verfdoos met 24 napjes waterverf van Winsor & Newton, drie penselen en goedkoop papier. Nu maak ik me schuldig aan de aanschaf van enorme hoeveelheden schilderspullen, omdat een bezoek aan de winkel met kunstenaarsbenodigdheden om nieuwe verfkleuren te kiezen een groot deel van de lol uitmaakt van de toch al heerlijke bezigheid van het aquarelleren. Mijn verzameling is in de loop van vele jaren uitgedijd, waardoor ik kan experimenteren met uiteenlopende materialen en kan ontdekken wat wel en wat niet werkt.

Ik raad beginners aan om te starten met een bescheiden hoeveelheid spullen: een betaalbare verfdoos en een paar penselen. Voor papier zou ik willen aanraden om niet het goedkoopste te nemen wat er verkrijgbaar is.

MATERIALEN

Papier

Het duurde een poosje voordat ik snapte waarom mijn aquarellen niet in de buurt kwamen van die van mijn docenten, hoe goed ik hun lessen ook opvolgde. Het eureka-moment kwam toen ik overstapte van goedkoop papier van beginnerskwaliteit op duur papier van kunstenaarskwaliteit. Het begon te dagen dat mijn teleurstellende resultaten niet het gevolg waren van mijn vaardigheden, maar van het oppervlak waarop ik had geschilderd en dat het beoogde gedrag van aquarelverf had tegengewerkt. Beginnende schilders, die toch al snel aan zichzelf twijfelen,

kunnen makkelijk de moed verliezen door de beperkingen van papier van slechte kwaliteit. Goedkoop papier droogt heel snel. Er is niets zo frustrerend als verf aanbrengen op een stukje waarvan je verwacht dat het nog nat is en eindigen met een harde penseelstreek die je hele aquarel bederft. Als je op papier van hoge kwaliteit schildert, worden alle wassingen en gradaties helder en subtiel waar ze op goedkoop papier modderkleurig worden. Zelfs een en dezelfde kleur ziet er op de ene papiersoort veel levendiger uit dan op de andere.

Als je op zoek bent naar aquarelpapier dat bestand is tegen eindeloos veel verflagen en dat flink wat water kan opnemen, kies dan papier met een gewicht van 300 gram. Het moet van 100 procent katoen zijn (ter onderscheiding van cellulose), dat het drogen van de verf vertraagt en maximale kleurmanipulatie toestaat. Behalve dat het de kwaliteit van de kleuren en verfeffecten ten goede komt, blijft je aquarel ook jaren goed. Koudgeperst papier heeft een beetje structuur waardoor je de

textuur van de verschillende dierenhuiden en -vachten goed kunt weergeven. Persoonlijk probeer ik het gebruik van warmgeperst (glad) papier te vermijden: het droogt snel waardoor je zelf minder controle over de verf hebt. Maar dit is echt een persoonlijke voorkeur.

Enkele betrouwbare papiermerken waar ik graag mee werk, zijn Hahnemühle Cézanne, Canson Heritage, Canson Moulin du Roy, Arches en Fabriano Artistico.

Aquarelverf

Bij de aanschaf van aquarelverf kun je kiezen uit twee uitvoeringen: als napje of in een tube. Napjes hebben onmiskenbare voordelen: je neemt ze heel makkelijk mee en ze zijn meteen klaar voor gebruik. Tubes vereisen wat meer voorbereiding. Je knijpt een beetje verf uit de tube op een mengpalet of bord en laat die een nacht drogen om te voorkomen dat je te veel opneemt met je penseel en daardoor veel verspilt. Tubes zijn echter kosteneffectiever, vooral als je grotere hoeveelheden koopt van een kleur die je vaak gebruikt, waardoor je op den duur dus bespaart.

Uiteindelijk is de keus tussen napjes en tubes een kwestie van persoonlijke voorkeur. Ik neig naar tubes. Hoewel

in theorie beide uitvoeringen exact dezelfde hoeveelheid pigment bevatten, heeft menig kunstenaar, ik ook, opgemerkt dat verf uit tubes vaak meer verzadigd is bij het opbrengen.

Net als papier is aquarelverf er in verschillende kwaliteiten, van goedkoop tot duur. Hoogwaardige verf van kunstenaarskwaliteit heeft allerlei grote voordelen, zoals levendiger kleuren en grotere transparantie, en verbleekt niet met de jaren. Maar tenzij je je artistieke avontuur begint met de verwachting een meesterwerk te schilderen dat nog generaties in de familie blijft, volstaat betaalbare aquarelverf van beginnerskwaliteit. Enkele van mijn favoriete kleuren komen uit goedkope series.

Gouache

Technisch gesproken is gouache of plakkaatverf geen aquarelverf, hoewel hij wel onder de noemer waterverf valt. Naar mijn idee verdient gouache je aandacht als je gaat aquarelleren omdat hij een nuttige aanvulling is. Als je gouache sterk verdunt met water, gedraagt deze

verf zich net als aquarelverf en kun je hem er zelfs mee mengen. Als je hem dikker (minder vedund) gebruikt, kun je lichte kleuren gouache heel goed (dekkend) over donkere delen van je aquarel schilderen – iets wat onmogelijk is met pure aquarelverf.

Aquarelpotloden

Aquarelpotloden zijn een waardevolle aanvulling op elke vorm van schilderen omdat je ze kunt verdunnen met water en er als aquarelverf mee kunt werken, maar je ze ook als gewoon kleurpotlood kunt gebruiken. Je kunt met aquarelpotlood over een opgedroogde laag

aquarelverf heen kleuren om de kleur en textuur van je schilderij op te halen. Met een potlood kun je makkelijker schaduwen aanbrengen dan met verf van dezelfde kleur doordat je meer controle over het resultaat hebt.